

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszafeladására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyon szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, aug. 11.

Székesfehérvár gyásza.

Azt is irhattuk volna czimül, hogy a magyar katolicizmus gyásza, mert a ki most a halállal szemben megtört, a magyar kath. egyháznak egyik legerősebb oszlopa, legkiválóbb főpapja volt.

Steiner Fülöp meghalt.

Még emlékeznek Nagyváradon arra a diszére káptalanunknak, a ki fényes pályáját ugyszólván a szónoki képességének köszönhetette. Egy szentistvánnapi beszédével vonta magára a közfigyelmet. Hatalmas, megrázó beszéd volt az, általános feltűnést keltett országszerte. Attól kezdődik haladása, attól kezdve biztos volt, hogy ezt a kiváló tehetséget az ország legelső férfiai közt fogjuk látni valamikor.

Városunkban nevezték ki kanonokká. Az ország összes egyházmegyéi közt alig van egy-kettő, a melynek káptalanát annyi történelmi fény, a jelennek annyi elismerése övezné, mint a nagyváradit. Érthető tehát, ha ide történt kinevezése Nagyváradon általános örömet okozott, biztosra vették, hogy benne káptalanunk újabb diszt fog nyerni.

Ugy is lett.

Nagyváradon csakhamar általánosan ismerték az új kanonokot, kinek hatalmas szónoklatai mindig óriási közönséget vonzottak a székesegyházba. Áldozatkész-ségéről ma is tanuskodik a szeminárium kápolnájának felújítása, a sok segélyezett növendékpap hálaája, szervező szellemét a papnöveldei egyházirodalmi iskola újjászervezése. A növendékpapság mint valódi

atyját tisztelte, az egész város mint kiváló szónokot csodálta s mindenki különösen kiemelte benne azt, a mi jellemnek kiváló szilárdságot, meggyőződésének alkuvást nem ismerő egyenességet adott: alkut nem ismerő ragaszkodását a katolikus hitelvekhez.

Ez sugallta minden szavát, ez vezérelte minden tettében, ennek adott kifejezést szónoklataiban és társadalmi szereplésében egyaránt.

És hogy a katolicizmus a legszigorubb alakjában is összefér a modern felfogással, mutatja az általános szeretet és tisztelet, melylyel Steiner Fülöpöt egész Nagyvárad körülvette.

Nem sokáig maradt nálunk. Azokat a kiváló szónoklatokat ott kellett neki elmondania, a hol az egész ország meghallotta. Felvitték Budapestre, a Szent István társulat elnökének, majd pedig a magyar királyok ősi székvárosába, Székesfehérvárra nevezték ki püspöknek.

Ott is az maradt, a kinek megismerték nálunk: kiváló szónok, nagy emberbarát, a katolikus érdekeknek rettentetlen védője. Egyházmegyéjét úgy lelkielében, mint gazdaságilag a virágzás magas fokára emelte s éppen most is egy nagy gondolat keresztülvitelével foglalatokodott: a magyar kereszténység jubileumának megünneplésével a magyar királyok koronázó városában. Ő volt kizemelve szentistvánnapi szónoknak is.

Csodás végzet. Szent István napján mondott beszédével tünt fel a magyar közélet egén s most is mint kijelölt ünneplőjét az első magyar királynak, ugyszólván a szószerk lépcsőjén éri utól a halál.

Szép halál ez: harcban, küzdve, a győzelem előtt esni el. Hódolatát nem mutathatta be Szent Istvánnak a budavári Mátyás templomban, de bemutathatja ott fönn, hol az Ur bizonyára kegygyel fogadta harczból megtérő vitézét.

Mit mondjunk még róla?

Hogy atyja olasz volt? Hogy nevével németre fordították? Hogy mindezek daczára jó hazafi lett?

Mindez banális dicséret volna. Érdekeit az utókor jobban fel fogja jegyezhetni, mint mi, a kik a gyászshir hatása alatt csak az ürt érezzük, melyet Steiner püspök maga után hagyott.

*

Az elhunyt püspök életrajzi adatait a következőkben ismertetjük:

Steiner Fülöp, székesfehérvári püspök, született Fehéregyházán (Sopron) 1839. április 28-án. Középiskoláit Veszprémben és Győrben végezte. 1856-ban lépett a győri papnöveldek közé és kiváló tehetségei miatt Simor János akkori győri püspök a bécsi Pazmaneumba küldötte teológiára. Pappá szentelték 1863-ban. Káplán volt Mosonyban, röviddel reá a győri papnevelő intézet tanulmányi felügyelője és tanára. 1867. teológiai doktor lett, mire a győri jogakadémián az egyházjog tanárává és hitszónokká nevezetett ki. 1868. a bécsi Augustineum tanulmányi felügyelője lett, mely minőségében tíz évig működött. Mint szónok Budán Szt. Istvánról mondott szent beszédével vonta magára a közfigyelmet 1882-ben nagyváradit kanonok lett. Mint ilyen továbbra is tanárkodott, újjászervezte a papneveldei egyházirodalmi iskolát, — a melylyel különösen a nem magyar anyanyelvű növendékekre magyarosító szellemet árasztott. Áldozatkészességét hirdetik a szeminárium kápolnájának díszes restaurálása, — valamint a szegényebb sorsu növendékpapok, kiket pénzzel és könyvekkel segélyezett. 1886-ban a Szent István-társulat elnöke lett és közgyűlési

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Esztergom.

A hazai kereszténység bölcsője.

Irtá: Takács László.

A hazai kereszténység 900 éves ünnepén lehetetlen oda nem képzelnünk magunkat, hol a magyar nemzet első nagy királya született — az ő koronázó városba, hol a magyar kereszténység bölcsője ringott, hol a magyar Sion hegyén hazánk első székes egyháza emeli büszke kupoláját a felhőkig; az ő Esztergomba, melynek története egybe forrott hazánk és az Árpádok történelmével, kiknek uralkodása alatt az ország fővárosa volt — míg a hazát ért általános csapás, a tatárjárás — a virágzó nagy várost teljesen elpusztította, — habár a pompás bazilika helyén álló hatalmas sziklavárat a vad csordák hosszú ostrom után sem bírták bevenni.

I.

Esztergom és vidéke.

Alig találtunk várost széles e hazában szebb, regényesebb fekvéssel — a Duna partján, mint a milyennel Esztergom bír; különösen a Felső-Dunavidékről hajóval közelítve felé,

— elragadó látványt nyújt a hatalmas várhegy, tetején az impozáns bazilikával, e mellett jobbról-balról vércselakta ő s váromok, alatta pedig régi sáncz falak maradványai közül emelkedik ki a hercegprimás tündéri palotája, — pompás ablaksorait és páratlan faragványait a szőke Duna habjaiban tükröztetve vissza.

A régi, — meredek várfalak mohosodott szikla repedései közt igénytelen, alacsony, két kidomborodott vasrácsos ablak tűnik fel, ezeken át látott napvilágott a fejedelmi csecsemő, — első alkotmányos nagy királyunk — Szent István, a kegyelet által jó karban tartva, maig fennál a hatalmas kőket, mely a nagy király kereszteléséhez a vizet szolgáltatatta!

A város remek hátterét — félkörben — borággal kultivált hatalmas hegyláncz képezi, melynek csak kevés megszakítással Budáig húzó szárnyai rengeteg erdővel, ő s királyaink kedvencz vadászterepét képezték, különösen Dömös és Visegrád tájain.

A várhegy ormairól elragadó kilátás tárul fel Nyugat felé a Duna kanyargásaira, fel csaknem Komáromig; Délnek a dorogi gazdad szénbányák hegyláncza vet vatárt, Észak felé a pompás Garamvölgye, Keletnek pedig az óriási „Vértések“ lánczolata hirtelen és merész kanyarulatra kényszeríti a fejedelmi folyamot s

zárja el a távlátást, csakis tiszta, verőfényes hajnalban pillanthatni meg a gerinczek hajlatai közt Visegrád porladó romkoronáit.

Ki ne tudná, hogy e remek táj hazai történelmünkben nevezetes epizódokat mutat fel.

Egy órányira Esztergomtól, — Maróth falu mellett állott a város, — melyet utolsó ura Dobozy Mihály a végsőig védelmezett tulnyomó török had ellen, még őrsége elhullván, — szép nevével együtt egy lovon menekült Esztergom felé; erős török csapat üldözte őket, kettős terhétől ellankadt a nemes mén ereje, utól érték; Dobozy jól tudta, hogy szép neje miatt üldözik, — közös megegyezéssel — egy utolsó, hosszú csók közben meríté a férj gyilkos vasát — a szerető, hitves kebelébe! Most már jöhetett a tar-csorda; vagy ötöt leterített közülök, míg maga is lehanyatlott a sűrű csapásoktól szeretett neje mellé, mielőtt annak egyedül érette dobbanó szive kihült volna.

Alig egy órányira Maróth-tól, Dömösön állott az Almos herceg által épített nagy zárda, melybe később — a trón elleni lázadása miatt — Béla fiával együtt a maga az alapító börtönöztetett; ugyanitt omlott össze a trón I. Béla király alatt, s a szerencsétlen uralkodót agyonozta.

Majd alább — felórányira innen, Visegrád pompás fellegránának tornyai meredtek az égbe, ismerjük több százados fényes történel-

nagyszabásu beszédeivel általános figyelmet keltett maga körül. 1890. székesfehérvári püspök lett. Kinevezése jan. 4-én kelt, szept. 8-án szentelték föl püspökké és szept. 14-én foglalta el püspöki székét, melyet azóta az egész egyházmegye általános megalégedésére töltött be. A főrendiházban a naplóíró bizottság tagja volt. Legutóbb a székesfehérvári jubileum előkészületeivel volt elfoglalva, a mely ünnepélyek most már elmaradnak.

A püspök halála.

Székesfehérvár, augusztus 11. (Saját tudósítónk távirata.) A halál éjjel 1 óra 15 perczkor áliott be. A halottas ágyán jelen voltak: Reinprecht Antal jószágkormányzó és családja, dr. Csiszárík János theologus tanár Kassáról, (a püspök rokonai), Bundala Mihály, budapesti tanulmányfőnök, Mayer Károly, fehérvári kanonok, dr. Visotr Alajos püspöki szertartó, dr. Major Ferencz a püspök orvosa, dr. Knauss György püspöki tükár és Sebestyén József teási plebános és két irgalmas nővér. A holttestet ma éjjel a teási plebános előlegesen be fogja szentelni és azután kocsin viszik Székesfehérvárra. A székesfehérvári káptalan déli 12 órakor ült össze, hogy a temetés ideje és rendezése iránt tanácskozzék.

A hír Székesfehérvárrt.

Székesfehérvár, augusztus 11. (Saját tudósítónk távirata.) A városba d. e. 10 órakor érkezett Steiner püspök halálhíre.

A püspöki rezidenciára és egyéb középületekre azonnal felhúzták a gyászlobogót. A halálesetről azonnal értesítették a főhercegi udvart és a hercegprimást. A hír mindkét helyen mély részvételt keltett.

A püspök haldoklása igen kínos volt. A holttestet Székesfehérvárra hozzák és itt temetik el.

Az összes harangok zugnak. Rómába sürgős távirat ment.

A püspök halálhíre

Székesfehérvár, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Steiner püspök halálhírét rögtön

megtáviratozták **Vaszary** Kolos hercegprimásnak és **József** főhercegnek.

A temetés.

Székesfehérvár, aug 11. (Saját tud. távirata.) A püspök temetése az eddigi megállapodás szerint kedden megy végbe, s a gyászszertartást valószínűleg a püspök iskolatársa, **Hornig** báró fogja végezni.

Steiner püspök szereplése Nagyváradon.

A váradi papnevelő történetében valóságos korszakot alkotott Steiner kanonok-igazgató szereplése. Első sorban erkölcsstani előadásait kell kiemelnem, melyek nemcsak mély s a legújabb irodalom színvonalán álló fölfogásuk, hanem azon szívből fakadó és szívhez érő lelkesedés s a meggyőződés tüze által tüntek föl, úgy hogy tanári működése a szószoros értelmében tünevénynek nevezhető a váradi hittani intézet történetében. Nem sok tanárért lelkesednek annyira tanítványai; s még kevésbé gyakorol oly mély és állandó hatást hallgatóira, mint ő. A papnevelőben fennálló Borr. Sz. Károly irodalmi társulatának működését figyelemmel kísérte és személyes utbaigazításokkal segítette a növendékek irodalmi szárnypróbálgatását, főleg ha egyes ünnepélyek rendezéséről volt szó. Mint a papnevelő igazgatója, maradandó alkotásokkal örököltette meg nevét. A papnevelő kápolnájának új oltárt készíttetett, s az egészet újra rendeztette be. Az irodalmi társulat könyvtára részére megfestette Simor arczképét; végre a papnevelő udvarán egy szép lourdesi grottát állíttatott fel a Szent Szűz Párisban készült remek szobrával. Ezenkívül a papnövendékeket, s szegényebb gymnasiumi tanulókat állandóan segítette s minden egyházmegyei, s általában jótékony célra bőven, sokszor pazarul adakozott. Talán még nagyobb dolog ennél, hogy buzgó, igazi papi életével az ifjuságra a legjótékonyabb hatást gyakorolta, úgy, hogy el lehet mondani, hogy akkoriban az igazán egyházas szellemnek ő volt a papnevelőben a helyreállítója. Valóban nem lehetett nem szeretni azt az igazgatót, aki minden lép-

ten-nyomon megmutatta, mennyire szívén fekszik a növendékek testi, lelki jólléte; aki akár anyagi, akár erkölcsi, személyes áldozatok hozatalára mindig kész volt s ebben a tekintetben elment a legszélső határig. Nem lehetett nagyra nem becsülni minden vasszigora mellett is azt az elöljárót, aki mindig kész volt pl. helyettesíteni a beteg lelkiigazgatót, spirituálist tartva helyette olyan elmékedéseket, intelmeket a növendékeknek, melyeket nem lehetett a leglényesebb figyelemmel nem kísélni, s melyeket nem lehetett elfelejteni. A papnevelőben a tanszéken, mindenütt szigorú, de szerető atya volt, akinek emléke áldott legyen.

E sorok írója elmondhatja a szeretet apostolának igéivel: »ez az a tanítvány, aki tanúságot tesz mesteréről és tudjuk, hogy igaz az ő tanúsága.«

A helységnevekről szóló törvény végrehajtása.

Most, hogy a bécsi községtanács a Budapest fővárossal folytatandó levelezéseinek szem előtt tartandó famózus határozatát megismételte, fokozódott aktualitással bír a következő értesülésünk:

Ugy tudjuk, hogy a magyar kir. központi statisztikai hivatalnál működik már a helységnevekről szóló törvényben előirt »Országos községi törzskönyv-bizottság«, melynek feladata javaslatot tenni a hivatalos helynevek helyes írására, a többnevű községek részére a hivatalos nyelv kijelölésére, a többszörösen előforduló község- és egyéb helynevek kiküszöbölésére, az újonnan alakult községek elnevezésére és végül mindazon intézkedésekre nézve, melyek szükségesek, hogy a közhitelességgel megállapított község- és helynevek ne csak a hivatalos használatban, hanem a társadalmi érintkezésben is mentől általánosabban elterjedjenek s kizárólagosakká váljanak. Ehhez azonban idő kell. Mert nemcsak történelmi kutatások szükségesek ehhez, hanem a katonai hatóságok közreműködése is. Azok pedig igen lassan dolgoznak, kivált akkor, mikor magyar nemzeti kérdéstről is van szó.

mét, hazánk nagy királyainak aranykorából! De különösen **Róbert Károly** (1307—42) alakította át fényes királyi palotává s úgy ő, mint Nagy Lajos és Mátyás királyok tartották állandóan udvaraikat, környezve a külföld fényes követségei által.

Esztergom áll a régi szab. kir. városból és 3 külvárosból. u. m; **Vízváros**, **Szent Tamás** és **Szt. György-mezőből**; 12 temploma közt világhírű a római Szt. Péter templom mintájára épült impozáns **főszékesegyház**, főhomlokzata 26 tám és 10 korynthusi oszlopon nyugszik, kupolája 80 méter átmérőjű, belseje remek márványozott falak és ritka szép festményekkel diszeleg, főoltárképe 91 négyzet méternyi területtel bír, **Grigoletti** velencei festőművész remeke. Egyik oldal kápolnája, a **Bakács**, tiszta vörös márványból, a másik, **Ambrozi** érsek olabastrom szobrával, fehér márványozásu. Kincstárában mesés összegeket érő műreemek, régi ötvös munkák, keresztek, püspök botok, egyházi ruhák őriztetnek, köztük a **milliókat érő** Matyás király kálváriája, tiszta színaranyból — gyémántok és más nemes kövekkel.

A templom két oldal tornyának egyikében az ország legnagyobb harangja (350 mázsás), remek mély hangjával hirdeti a nagyobb ünnepek előestéjét. — Dunára néző pompás homlokzata szintén oszlopsoron nyugszik, tul a Dunáról is látható óriás méretű aranyozott betűi: „*quae sursum sunt querite*“ hirdetik.

A templom alatt nagy kiterjedésű pompás sirbolt, — melybe 66 márvány lépcsőn juthatni le, itt nyugosznak az érsek és püspökök tetemei.

A várhegy alatt nagyszabásu, — óriási méretű alagut vezet át Szent György mező külvárosba, ennek nyílása mellett pompázik a nagyszerű papnevelde, a főt két oldalán pedig a párját ritkító nagyságu káptalani paloták, 60—60 szobával. — A Dunai oldalon — a már említett primási palota, kép és könyvtárak, apácák zárdája, azontul a nagy gépház, mely a szükséges ivóvizet nyomja fel a Dunából a várhegyre. — Szemben ezekkel épült a hatalmas **Mária Valéria** vashid a Duna hátán, — (boldogemlékű **Baross Gábor** műve.)

A város előtt elterülő kies sziget, pompás — százados-fasorai, és a hercegprimás — paradicsom szépségű — narancsos kertjei képezik az előkelő társaságok kedvencz sétányát, — korzóját; az érkező gözhajók az árnyékos liget kioszkja előtt kötnek ki; minden délután kellemesen lepi meg a hajók utasait a pavillon cigányzenéje, majd mint lebegő sirály siklik tovább az — **emeletes uszó palota** — hogy másikkak engedje át a kikötőt.

Csinos még az ősrégi boltíves városháza, előtte remek művű Szent-háromság szoborral; nagyszerű főgymnasium, szemben vele a benecések palotája, több zárdá, impozáns vásártér — köz- és magánépületek keretében, nagy megyeház, laktanya, mindezek hátterét pedig tel-

jes félkörben — kitűnő bort termő hegység képezi.

II.

A császár Esztergomban.

Általános ünnepet ült és fényárban uszott az ős város 1856 évi augusztus 31-én; e napon szenteltetett fel a — nemcsak hazánkban — de messze földön — úgy impozáns nagysága, mint művészi kivitele, s műkincsekben is párját ritkító főszékesegyház, — az **esztergomi bazilika**.

Az akkori hercegprimás — az áldott emlékü **Szczitovszky János**, nemcsak egyházi, — de az elnyomatás boldogtalan idejében, igazi nemzeti ünnepet óhajtván teremteni a **magyar Sion** felszentelése napján — meghívta ő fel égét — a fiatal császárt, hadd lássa boldogtalan népét — közeledjék szívével a magyar nemzethez! Meghívta a hatalmak összes követit a fényes szertartáshoz, — Magyarország **első templomának** megáldásához és az ez alkalomból rendezett nagy népünnepléyhez.

Meg is jelent valamennyi Bécsben állomásozó nagykövet teljes díszben, fényes kísérettel; hazánk csaknem minden városa, megyéje küldöttség által képviseltette magát. Pestről, Bécsből napok óta külön vonatok és külön hajók szállították a temérdek vendéget; ugyancsak gondot adott a primási és városi bizottságoknak az idegenek elszállásolása, az előkelőbb házakban 20—25 vendégről kellett gondoskodni,

A jubileumi ünnepségek programja.

Az Esztergomban megtartandó kilencszázados jubileumi ünnepségek rendezésére kiküldött bizottság már kiadta az ünnepségek részletés sorozatát.

Az ünnepségek sorrendjét a következőképpen állapították meg:

Augusztus 14-én. A város reggel lobogódiszt ölt.

Délután 2 órakor a Nagy-Boldogasszony-harang szava és a várfokon mozsárlövészek jelzik az ünnep kezdetét.

3 órakor ünnepi vecsernye főszékesegyházban.

3 óra 45 perczkor érkezik a párkány-nánai állomásra 6 Felső, képviselője, Frigyes főherceg ur 6 Felső, akit a hatóságok és küldöttségek fogadnak.

5 órakor a Széchenyi-téren emelt új Szentháromság-szobor megáldása, Frigyes főherceg ur 6 Felső magas jelenlétében.

6 órakor Frigyes főherceg ur 6 Felső a hercegprimási palotában levő lakásán fogadja:

a bibornok-hercegprimás és érsek ur 6 Eminenciájának vezetése alatt tisztelgő római katolikus papságot s a többi tisztelőket.

8 órakor a szent Tamás-hegyi kálváriakápolna előtti téren toronyzene.

8 órakor a város kivilágítása.

9 órakor katonai takarodó.

Augusztus 15-én: Reggel 5 órakor mozsárlövészek a várfokon és belvárosi plebánia-templom előtti téren és fél óráig harangozás az összes templomokban.

Fél hat órakor a katonai zenekar ébresztője a város valamennyi fő-utcáján.

6 órakor a város összes templomaiban szent misék s szent beszédek.

7 órakor a hatóságok, testületek, egyesületek s különböző intézetek zászlóik alatt és a nagy közönség a Széchenyi-téren gyülekeznek és a táblák által jelzett pontokon helyezkednek el.

A menet a katonai zenekar hangjai mellett pontban félnyolcz órakor indul a Széchenyi-térről a főszékesegyházig, ahova az oszlopcsarnok két oldalán a katonai sorfalon belül vonul be és elfoglalja a kijelölt helyeket.

A menetben résztvevők közül azonban helyszüke miatt csak azok bocsáttatnak a fő-

székesegyházba, a kik el lesznek látva belépőjegyekkel. Különbözik nem lehetne a bazilikában a rendet sem fentartani. 15 éven aluli gyermekek nem bocsáttatnak a főszékesegyházba.

Fél 8 órakor indul 6 eminenciája a főszékesegyházba, a melynek főbejártánál a papság fogadja.

9 órakor érkezik a főszékesegyházba Frigyes főherceg ur 6 Felső. Ő felségét a főszékesegyház fő bejártánál 6 Eminenciája fogadja és a szentélyben az Evangelium oldalán részére föntartott trónszékhez kíséri.

Ő Felsőének megérkezése után kezdetét veszi az ünnepélyes hálaadó istentisztelet, a melyet Vaszary Kolos bibornok, hercegprimás és érsek végez. Az istentisztelet alatt a főszékesegyházi zenekar egyházi darabokat ad elő.

A szent mise végeztével felhangzó »Te Deum« alatt a város összes harangjaiszólanak. Mise után szent beszéd. Mondja Rimély Károly dr. püspök.

A főistentisztelet alatt a főszékesegyházban a papnevelő-intézet felőli oldalán sátor alatt szent mise, a melyet Pongrácz Adolf gróf vágulhelyi prépost-lelkész végez. Utána magyar szent beszéd, melyet Pór Antal apátkanonok mond.

A főistentisztelet befejeztével a levonulás ugyanazon sorrendben történik, mint a felvonulás történt. A fogatok a primási palotáig mennek és onnan a szigeten át a városházhoz. A gyalogosok a Széchenyi-térre vonulnak ugyanazon uton, a melyen a főszékesegyházba mentek.

11 órakor Esztergom város székházának tanácstermében disz-közgyűlés.

Vimmer Imre polgármester ünnepi beszédét a városház erkélyéről mondja.

Fél 12 órakor a főszékesegyházban csendes szent mise.

2 órakor a diszebedék.

Délután kirándulások a Kovács-patakhoz, esetleg Visegrádra.

Este 8 órakor a katonai zenekarok takarodója.

Az augusztus 14. és 15. közötti éjjelen a főszékesegyház kivételével a város összes templomai nyitva lesznek.

Az olasz király esküje.

Róma, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Victor Emánuel király ma tette le az esküt az alkotmányra a parlament színe előtt. A szenátus üléstermét erre az alkalomra fényesen díszítették a gyász jelvényeivel. A padok és karzatok mind ezüstszegegyű fekete posztóval voltak bevonva. A trón azon a helyen állott, a hol különben az elnöki emelvény van.

A terem zsufolásig megtelt szenátorokkal és képviselőkkel. A karzatokon az idegen küldöttségek, az állami méltóságok, a diplomáciai kar és a hatóságok fejei foglaltak helyet. Helyszüke miatt mást alig hívtak meg.

A királyi menetnek a Quirinalból elindulását ágyulövészek jelezték. Elsőnek Heléna, Margit és Mária Pia királynék érkeztek a savoyai ház hercegnőivel. A királynékat és a hercegnőket a főkapu előtt a kamara küldöttsége fogadta.

A küldöttség a királyi páholyba kísérte a királynékat. Néhány percczel később esküdött Victor király. A pavillon alatt a parlament küldöttsége és a miniszterek fogadták a királyt.

Victor aztán helyet foglalt a trónon, Saracco bejelentette, hogy a király azért hívta össze a szenátust, hogy a király letegye az esküt.

Azután a király olvasta az esküt:

Isten és a nemzet színe előtt esküszöm, hogy az alkotmányt hiven fogom megtartani, a királyi hatalmat csakis a törvények értelmében fogom gyakorolni, hogy minden polgárnak jogosult igényei szerint teljes igazságot fogok szolgáltatni és magatartásomat minden ügyben egyesegyedül a nemzet érdekeinek, virágzásának és fejlődésének szempontjából fogom berendezni.

Amint a király befejezte az esküt, lelkes éljenzés hangzott fel. A király 3 feketeszélű pergament lapot irt alá, melyeket az igazságügyminiszter terjesztett elő.

Ezután a szenátorok tették le, s azután a kamara tagjai az esküt.

Milanó, auguszt. 8. (Saját tud. távirata.) Folyó hó 29-én lesz a Bresci-ügyben a végtagyalás, mely — mint hírlik — csak egy

az összes iskolák, a megye- és városházák, zárdák termei, hálótermekké alakítottak, zsufolva volt minden ház két-három napig; a »pollicij« összeírása szerint negyvenötezer idegen vendég szállott a városba, hát még a közeli vidék ezrei kik este ismét haza tértek, hogy hajnalok visszajöjjenek. Kétségtelen, hogy a főérdeklődést nem egyedül a pompás főegyház ünnepélye, mint inkább az keltette, hogy a császár megígérte a primásnak, hogy egész udvarával együtt lejön és részt vesz a fényes ünnepélyeken!

Augusztus 30-án kora hajnalban megérkezett Budáról egy nehéz ütég s azonnal felállítottatott az ős vár fokán, ezek adandják tudtul a délután megérkező császár külön vonatának közlekedését.

Dél felé, — azon a vidéken még talán soha nem látott s általános bámulást keltő — két hadihajó érkezett és kötött ki a hajóhidnál, a Duna kellő közepén vetve horgonyokat, két katonai zenekart szállított partra és nyomban kezdette lobogó tekeréseit bontogatni, hogy a vár fokának első ágyu-jelszavára felvonja azokat karcsu árbocezáira.

A város és megye összes notabilitása 100 fogaton hajtattott a pályaházhoz, ott várakozott a hatalmak nagyköveteivel együtt az uralkodóra, ki a hercegprimásnak ez alkalomra készült remek — 6 fogaton — diszkocsiját volt elfoglalandó.

Huszonnégvet dördült a várfok ütége, mi-

dőn az udvari különvonat Esztergom-Nána állomás váltóján átrobogott, melyre a két hadihajó ágyui szintén annyival válaszoltak; a szigeti és vizvárosi polgároknak emlékeztető is maradt e momentum, mert a két szörny érc-torkainak bömbölésétől a közeli házsorban egyetlen ablak épségben nem maradt! Végre 5 óra felé megérkezett a hajó-hidon át az óriás kocsisor; az elsőn, a város fogatán fényes díszmagyarban a polgármester ült, közvetlen utána aprímás batos fogatán az uralkodó Albrecht főherceggel, utánuk még 4 főherceg, a teljes udvari kíséret, a nagykövete, végül a notabilitás 100 fogaton.

Legelsőben Jagasich Nándor megyefőnök német nyelven üdvözölte a vonatról lelépő császárt; Szevitovszky János bibornok-hercegprimás, kiról feljegyezte a történet, hogy ő felségének kedvelt embere, — de e mellett kitűnő hazafias érzelmű főpap volt, — nehogy ez érzelmeit kétségbe vonják, mert hiszen e perczen nemcsak az ott egybegyűlt ezerek, de az egész haza szeméi a biboros főpapra voltak függesztve, másrészt pedig hogy az »akkori hangulatnak« is megfeleljen s a felség kezét továbbra is biztosítsa magának; ketté vágta a nehéz gordiusi csomót, — nem beszélt németül, — de magyarul sem, klasszikusan kidolgozott latin nyelvű, — igazi szónoklattal üdvözölte a felséget s elmondta benne, hogy ő csak addig óhajt élni, míg ő felségét magyar királyiá koronáztatja!!

Annál nagyobb volt az általános bámulat, midőn a polgármester a város határát átlépő fedelmet remek magyar beszéddel fogadta és ajánlotta városát a felség kegyelmébe.

III.

A város kivilágítása.

Az ünnepélynek kiváló fénypontját tagadhatatlanul a város kivilágítása képezte, melyet a másnap reggel fölsze telendő székesegyház főterén rendezett leirhatlanul remek tűzijáték zárt be.

A felség nyitott kocsin járt körül a városban, láthatólag meg volt elégedve a szebbnél szebb transparentek sikerültén.

A városháza előtt egyenesen megállította kocsiját, úgy gyönyörködött az oszlopcsarnokos nagy épület pompás díszítésében, melyen vörös-fehér-zöld lángokban égett az ország címere és a magyar korona, ez alatt pedig 5 ezer lámpából ragyogott: »Éljen I. Ferencz József«. A főudvarmester directe megkérdezte, ki rendezte a városháza »ily szerű« kivilágítását? mire azt a választ nyerte: »személyesen a polgármester rendezte«.

Sokan attól tartottak, hogy ez demonstráció számba megy és a polgármester nem sokára a »Neugebäude« vendége lesz!

napig fog tartani, sőt felmerül a kérdés, hogy tulajdonképp mi lesz Bresci büntetése, erre nézve egy nagy olasz jogász már nyilatkozott, mondva: Ergastolo, vagyis örökös fogság súlyosbitva 10 évi magánzárkával. A 10 év magánzárka ez a képzelhető legnagyobb büntetés, mert ezen időközben a fogolynek sem írni, sem olvasni, sem mulkálkodni, de még az őröz beszélni sem szabad.

Az élelem víz és kenyérből áll, amelyet naponta egyszer átadnak.

Valóban csoda számba menne, ha a fogoly ily körülmények között nem inkább a halált szeretné.

Ha kér valamit vagy rakoncátlanodik, kényszerzubbonyt kap, ha ez sem használ, akkor a kezét meg a lábát egymáshoz lánczolják, úgy, hogy a fogoly csak guggolva vánszoroghat. Csak a legvégső esetben használják a büntetések legsúlyosbikát, az u. n. vetto di forzat, kényszerágyat, amely egy koporsóhoz hasonlít, amelyen két nyílás van a lábak részére. A foglyot ebbe a koporsó nevezetű ágyba fektetik, lábait a nyíláson keresztül kihúzzák, oda csatolják, a kezeket a koporsó belsejében erősen meglánczolják.

Természetes, hogy a koporsón nyílások vannak, hogy a fogoly levegőt szivhasson és hogy az őr kénytelen etetni. A fogoly néha hetekig is kénytelen a koporsóban vesztegelni. Az új irány a halálbüntetést eltörölte és vajjon e büntetés nem-e nagyobb a halálnál.

A megbüntetett szegénység.

— Ujabb anyag az adóprésnek. —

Ezelőtt tíz évvel bocsátott ki a pénzügyminiszter egy rendeletet, amelyben kijelenti, hogy a községi adók után nem szedhetők késedelmi kamatok. Nem is szedtek ily czímen azóta sehol egy krajczárt sem, Budapesttől a legkisebb faluig.

Egyik közeli községben, Pecze-Szent-Mártonban az akkori jegyző akart a nagy összegű községi adó hátralék után késedelmi kamatot beszélni; Biharmegye közgyűlése jóvá is hagyta ezt, de felebbezés folytán a miniszter eltiltotta ilyen czímen a késedelmi kamatok szedését.

Most tíz év múlva pattant ki a dolog aztán. Egy miniszteri leirat magyarázta meg Budapestnek, hogy a tíz év előtt kelt rendelet csak a községeket tiltja el a közköltő utáni késedelmi kamatok szedésétől, míg Budapestnek eddig is joga volt ilyen czímen bevételeket eszközölni.

Egyszerre belekapaszkodtak a miniszter ezen leiratába a vidéki városok; köztük természetesen az első között Nagyvárad városa.

Mennyi pénz maradt a pontosan nem fizető polgárok zsebében tíz év alatt!

Nagyváradon az utóbbi években, mióta a közköltő felemelésének réme ijesztgeti a polgárságot a városi tanács az olaszok adó-alapot kutató híres leleményességét is túlhaladta a tekintetben, hogy miként lehetne újabb és újabb czimeken megterhelni a polgárságot és több jövedelemhez juttatni a városi pénztárt, amelyből eluszott nemcsak az 1.800.000 forint értékű regále kötvény, hanem a törzsvagyon-alap is.

Ilyen találékonyagnak eredménye a gyeplő és agyagföld pénzért kiszolgáltatása, a különféle bizonyítványok után szedett 1—1 forint illeték stb.

A közköltő után szedett késedelmi kamat első pillanatra nem is tűnne fel súlyosnak, mert aki későbbben fizet, amiért használja a pénzt, fizessen kamatot. De másként áll azonban a dolog. Aki az adóját nem fizeti rendesen, bizonyára nem tud fizetni. Aki a közköltőt nem fizeti, az a rendes állami adóját sem fizeti, lévén a kettő % szerint együtt fizetendő. Így már a kincstári adóért úgy is fizet késedelmi kamatot, végrehajtási stb. díjat.

A gazdag, tehetős ember megfizette eddig is a közköltőt, és pedig azért, mert volt miből fizetnie és azért is, mert nem akart a kincstári adójáért kamatot fizetni.

Most a legszegényebb elemet sújtáná ez az újabb teher.

Nagyvárad város polgármestere rendeletet intézett az adóügyi tanácsokhoz, a melyben felhívja, hogy tegyen előterjesztést a tanácshoz a községi adóhátralékok után fizetendő késedelmi kamat, valamint a végrehajtási illeték szedhetése végett.

Hivatkozik a polgármester a pénzügyminiszternek 1890. évi aug. 31-én kelt 24684.

számu rendeletére, a mely a községi pótdadók után a késedelmi kamatok szedését eltiltja s arra a konkluzióra jön, hogy ez csak a községekre vonatkozik s a városra nem.

Eltételezve minden miniszteri rendelettel, a törvényt tekintjük; ez pedig nem tesz különbséget a városok és községek pótdadója között, de hisz maga a polgármester is községi pótdadónak nevezi a Nagyváradon kivetett közköltőt.

A törvényhatóságokról szóló 1886. XXI. törvcikk 3. §-a határozottan kifejezi, hogy:

»a városi törvényhatóság a fedezetről a községi törvény rendelkezései szerint gondoskodik.«

»14. §. A törvényhatósági joggal bíró városok házi adója, az egyenes állami adók, u. m.: házadó stb. után százalékokban vettetik ki.

Egyebekben a törvényhatósági joggal felruházott városok háztartási ügyeire nézve a községi törvény rendelkezései irányadók.

Ezek szerint ha a községi adók után nem szedhető késedelmi kamat, ilyent a városokban kivetett községi adók után sem lehet szedni.

De Nagyvárad város polgármestere még tovább megy a buzgalomban, a mikor rendeletében a következőket mondja:

»Megjegyzem, hogy a végrehajtási illetékekre vonatkozólag helyesnek tartanám, ha a községi adó után is állami adónak megfelelő nagyságu és összetett illeték szedhetnék s miután ehhez kormányhatósági jóváhagyás szükségeltetnék, a tanács esetleg a közgyűlés útján a kormányhoz felirat intézendő.«

Ezt már méltán zokon veheti a város adózó közönsége; mert amíg a késedelmi kamatokra vonatkozó részét a rendeletnek mentheti a törvény zavaros volta, annak nem ismerése; addig ez már határozottan az adóprés minél nagyobb megszorítását czélozza.

Azt hisszük ezen szándék kivételében nem fog a törvényhatóság — kótelnek állani.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

IV.

A bazilika felszentelése.

Másnap — augusztus 31-én — a hajnali órákban dörgő ágyuszó jelenté a nap tulajdonképeni ünnepe, — a főszékesegyház felszentelését. — Három katonai zenekar járta be a város utcáit — ébresztővel, egy diszszálóalj vonult fel a bazilika főtérére, — míg egy egész ezred állott sorfalat a már ezrekre gyülekezett nép kordonául a vár útján.

Midőn a császár — teljes kíséretével kivonult a primási palotából, — mig csak a templomig nem érkezett, — a vár fokának ütege és a két monitor ágyui szakadatlanul bömböltek.

A császárt a Bakács-kápolna bejáratánál várta a hercegprimás; aki elébb a felé nyújtott feszületet, ezután pedig igazi *fiui hódolattal* — a *bibornok primás kezét csókolta meg*, a mi általános feltűnést keltett!

A felszentelés fényes ceremóniája s a körmenet, — melyben 365 pap vett részt, késő délben ért véget, — mi közben felolvastatott a pápa által küldött *apostoli áldás* — úgy az ünnepeken részt vevőkre és a magyar nemzetre, mint a követeket küldött nagyhatalmakra. Most a hercegprimás által — 3 helyen adott — összesen 600 *teritékü* diszebed következett.

V.

A népnünpély.

A diszebed 5 óra tájban végződött, a mikor a hercegprimás kérelmére valamenyien kihajtottak a főtemplommal szemben elterülő Szent György mező nagy síkságon rendezett népnünpéhez. — Pompás sátrak voltak felállítva az előkelő vendégek számára, — félkörben véve körül a trónnal diszitett királyi menyeezetes sátor, melynek csucsát óriás *turulmadár* diszíté.

Jobb oldalt *ókröt sütöttek*, balról száz hordó volt csapra ütve, a primási pinczék n kárát ömlesztve, 30 megrakott szekérből dobálták a zemlyét és különféle süteményt a rengeteg nép hullámzó tömege közé.

Három katonai és 6 cigányzenekar játszott.

A monarchia minden tartományának, — úgy hazánknak színében is, — 12—12 leány és legény volt felöltözve; 12 leány, piros bokorugró szoknya, zöld mellényke és fehér kötővel, mellettük 12 csikós legény, bő ingben, gatyában, piros mellény zöld sujtással, árvalányhaj bokrétás és nemzeti szalagos kalappal; amott 12 lengyel pár, majd 12 stájer, német, cseh, stb., mi d saját nemzeti színű képviselőben, — a császári sátor előtti nagy köröndön.

Két nemzet *képviselői* már eljárták nemzeti táncukat, most a *miénkre* került sor;

Sághi Miska kitűnő bandája ráhuzza a lassut, majd a gyújtó *csárdást*, a 12 magyar fiu mindegyike ki akar tenni magáért, a császárnak csak megmutatják, mit tudnak!

A felség, kit hidegen hagyott a német keringő s a lengyel mazur, meghasonlik az osztrák császárral, talán szemei előtt lebeg egy lovagias nemzet szebb jövője . . . talán felvillan nemes lelkében a gondolat, — »én még e nemzet nagy királya leszek« . . . feledve az osztrák császárt, hiszen *a legelső magyar ember a király* . . . leszáll trónjáról, kiválaszt egy gyönyörű sugár termető leányt . . . és a főhercegek, az összes hatalmak képviselői, nagykövetei, konzulai előtt, legalább *ötvenezer* jó magyar láttára . . . *csárdást tánczol vele!* (történelmi tény ez!)

Ez az ötvenezer szív egyet érez, ez az ötvenezer fej egyet gondol, egy hangban ver fel a magas egekig, a verőfényes derült menyeből, egy szív, egy lélek kiáltja:

Éljen a király!

És ime mily csodás véletlen, midőn a felség *csárdást tánczol*, a két hadi hajó ágyui üdvövéseket dörögnek!

Vajjon nem a primás szónoklata s nem a polgármester remek üdvözlő beszéde, melyet sokan könnyezve hallgattak, vagy a magyar szent korona képletének imponáló kivilágítása, a felség neve felett, melyet tegnap este per-

Az ezredes ur szállása.

— *Kényelem vagy élelem?* —

— Saját tudósítónktól. —

Belényes, aug. 11.

Érdekes dolog történt a minap *Hollód* biharmegyei községben. A hét elején megérkezett a községbe öt-hat katona azzal a megbízatással, hogy a 39. gyalogezred részére, amely Nagyváradról érkezett, szállást csináljon. Hollódon azonban, mint a legtöbb biharmegyei oláh faluban nem igen lehet emeletes kőépületeket találni, hanem csak szerény szalmával fődött kunyhókat. No de hát az tudvalevő dolog, hogy a katona háboruban, vagy ilyen háborusdi idején oda száll, a hova lehet. A szállást csináló katonák tehát beosztották az ezredet a községbe úgy, a mint tudták. Jutott minden kis kunyhóra elég katona, csupán egy épületbe nem helyezkedett el a hadsereg.

Ez az épület a nagyváradai görög katolikus püspöki uradalom tulajdona s nemrégiben bérelte ki néhány belényesi kereskedő magtárhelyiségül s mielőtt a katonaság megérkezett volna bele is hordatott vagy három vagon élelmiszert a *hadsereg számára*.

Mert megjegyzendő, hogy ezek a belényesi kereskedők szerződést kötöttek a katonasággal, hogy az idején hadgyakorlatok alatt élelmezni fogják őket.

Mikor aztán a 39. ezred megérkezett a kis faluba, mindenki meg volt elégedve a körülményekhez képest a szállással, csak egy: az *ezredes ur* nem. Nem tetszett neki a bizonyára alacsony, sötét, szalmafüdeles, füstös helyiség, a melyben az ezred irodáját helyezték el. Széjjel nézett tehát a községben és szemébe ötlött a csukva levő épület, a melybe, mint említettük, az élelmezők helyezték el a katonaság élelmiszereit. Megtetszett az ezredes urnak az épület s mikor megtudta, hogy az raktár, parancsot adott:

Ki kell üríteni!

Hiába való volt a bérlők megbizottjának kifogásolása, néhány katona egy főhadnagy vezetésével elindult, hogy érvényt szerezzen az ezredesi parancsoknak.

czekig szemlélt . . . pendité meg az uralkodó szívében az engesztelődés hurjait?

Az egetverő éljenzés lecsendesedett, — a felség az öt környező főhercegekkel együtt az ország hercegeprimásához, — majd a város polgármesteréhez fordult, — előbb katonás üdvözléssel, aztán kezet fogva köszöntö meg: *«a szépen sikerült ünnepségeket és a tapasztalt bámulatos rendet»* s eltávozott fényes kíséretével, — egyenesen a pályaházhoz, hol már készen várta saját különvonata. A hidon áthaladtában még egyszer megszólaltak a vár fokának és a monitoroknak ágyai, a vonat tova robogott, — a két tengeri szörny csavarjai elkezdtek a Duna hullámain kavarni, nagy körben megfordultak s csakhamar eltűntek a visegrádi hegyláncolat kanyarulatában.

VI.

A magyar Sion áldása.

Az egész város és környéke a fényes ünnepségek behatása alatt állott még, mindenki a szebbnél-szebb epizódokat emlegeté, — midőn néhány nap múlva császári rendelet jelent meg, — mellyel számtalan 10—15 évi börtönre ítelt jelesünknek *megkegyelmezett*, — megnyiták a szabadságharc hőseinek börtönei, lehallottak a békek a sokat szenvedettek lábairól, — vajjon gondoltak-e mindannyian arra, — hogy szenvedésüknek az *esztergomi bazilika felszentelése vetett véget!*?

Éljen a király!

Isten áld meg a keresztény magyar hazát!

A bérlő ekkor a *csendőrséghez* fordult és attól kérte jogainak megvédelmezését. A csendőr őrsvezető azonnal kivonult embereivel s szoronszegezve fogadta a főhadnagyot és a katonákat s megakadályozta a raktár kiürítését.

— A törvény nevében!

A főhadnagy ekkor kihallgatásra rendelte az őrsvezetőt az ezredes elé, a kinek parancsára az őrsvezetőnek ismételni kellett a főhadnaggyal szemben, a törvény nevében használt megakadályozó fölhívást.

Ennyit mond az őrsvezetőnek Belényesbe, a csendőrparancsnoksághoz küldött jelentése. Hogy azonban a csendőri beavatkozás ellenére az ezredes ur kihányatta-e a raktárból saját élelmiszereiket, arról nem tesz említést a jelentés.

Magunk részéről pedig várjuk a *czáfolatot* a katonaságtól.

Hétről-hétre.

Umberto, az olaszok jóságos királyaimmár örök álmát aluszsza a Panteonban. S hűséges hitvese, a povera donna, Rómába költözik, hogy férje nyugvó helyéhez közel, gyermekei körében töltsön szomorú özvegységének napjait. A monzai gyalázatos merénylet óta a világsajtó egyebet nem csinál, mint az anarkizmus fölött itélkezik és a szomorú eset felett sajnálkozik. Filozofusok, politikusok s egyéb nagy férfiak tollat ragadnak s ontják átkukat a vadállatokká sülyedt emberek szektája felé, sőt egyik másik eszközt is javasol az anarkizmus megszüntetésére. Van, a ki a gazdasági jólét emelésével akarja a bajt orvosolni, a másik bitófára akar huzni minden anarkistát, sőt akadt már olyan is, a ki szanatoriumba vinné ezeket a bestiákat. S míg a sok nagy, híres tudós találgatja és kötet számra fejtegeti, hogy mivel lehetne a beteg társadalmat meggyógyítani, a gyászruhás királyasszony, a bánatos özvegy, a povera donna minden bölcsnél bölcsebben odaadja a társadalomnak az orvosságot, mely minden bajából kigyógyítja: *az imádságot* . . .

A sors szeszélyes. Míg az egyik országot gyászba borítja, a másikra reá szórja a Hymen rózsáit. Sándorka, a gyermekkirály egy hét óta mézesheteket élvező boldog férj. Milán papa minden tiltakozása ellenére. S a mézeshetek hatása alatt, úgy látszik, hogy Sándorka megharagudott a mamájára is, a kinek pedig kedvence volt. Nem áll többet Natália ezred, sem Natália-iskola. Kimondta, hogy Szerbiában ezentul minden *Drága* lesz. Értésüléseink szerint a házasság óta Szerbiában a királynén kívül, tényleg drága a pénz, a buza, a tengeri, a ruha és egyszóval a megélhetés, ellenben nem drága a katonai főparancsnokság, a miniszteri tárcza, a különféle rendjel és a hasonló dolgok.

A romániai zsidókon kívül különben, akik végre megszabadultak Magyarországon, Rátóton volt az ország szeme az elmúlt héten. Ott járt Körber ur, hűséges szövetséges-társunknak Ausztriának a miniszterelnöke. Hogy mit csinált ott, egyelőre még sötét titok leple borítja, azonban kiszivárgott hírek és Széll Kálmán kijelentései szerint aljas rágalom:

a) hogy Körber a király kívánságára ment volna Rátóra, mert Körber csak annak a meghívásnak tett eleget, amit I. gimnázista korában kapott Széll Kálmántól, akivel egyszer Bécsben együtt ringlispilezett;

b) hogy Rátóton politikával foglalkoztak volna, mert a két kormányfő a rátóti időzés alatt egyebet sem tett, mint akáczfalevelen találgatta:

— Megbukom? Nem bukom meg?

S mivel mind a kettőnek azt jósolták az akáczfalevelek, hogy megbukik, levegőbe dobott krajczárral döntötték el, hogy melyik fog előbb megbukni: fej vagy irás? Hogy a krajczár melyiknek a javára döntött, a legszorgalmasabb utánjárás után sem sikerült megtudnunk.

Ez történt Rátóton, de vajjon mi történhetett Ischl-ben?

Azt a híres mondást, hogy a háboruhoz pénz, pénz és újra csak pénz szükséges, a nagyváradai városi tanács tagjai úgy értelmezik, hogy egy városhoz három dolog szükséges: adó, adó és adó. Igaz, hogy az adóhoz alap is kell, de a tanácsnak nem kell az alap, neki elég az adó is. Mert azt bajosan lehet elhinni, hogy a tanács adó-alapnak képzelje azokat a szegény polgárokat, akik eddig sem tudták megfizetni az adójukat. Az egyszeri bérkocsisok, mikor jó napot akartak csinálni maguknak, nagyságos ur-nak szólították egymást. Talán a városi tanács is jó napot akar magának csinálni, mikor megakarja mutatni, hogy mennyi adót tud kivetni. Mert behajtani úgy sem tudná, régi igaz mondás: ahol nincs — nincs . . .

Párisban nagy vereségeket szenvednek az oláhok. Xenopol nem tudta bebizonyítani, hogy Rómának a leszármazottjai. A vereséget most a román diákok akarják helyrehozni a nemzetközi diákkongresszuson, amely szintén e héten kezdte meg üléseit Párisban. A román ifjuság állítólag egész hosszú sor újabb nemzeti sérelmeket fog előadni, hogy a magyarok barbárságát bebizonyítsa. Ezek között a legfontosabb lesz, hogy a magyar ifjuság nem rendezett fáklásmenetet Bolkás Luciánnak, amikor a miniszter a magyarországi iskolákból kizárta Továbbá: a magyar ifjuság nem vett részt Janku sirjának a megkoszoruzásánál, nem akarja elhinni, hogy a románokat ebben az országban elnyomják, kinozzák és sanyargatják és nem akarják megtanulni az oláh nyelvet. Szinte félő, hogy a magyar ifjak ezekkel a nagy sérelmekkel szemben nem fognak tudni kellőképpen védekezni sem.

Mindennél fontosabb azonban reánk nézve, hogy lesz üzletvezetőségünk. Igaz, hogy ez még nem bizonyos, de ha üzletvezetőségünk nem lesz, lesz villamos vasutunk. S ha a vállalkozóknak tetszik az építéssel ad graecas Calendas késedelmezni, az sem baj, van színházunk. S vigasztaljon bennünket az a tudat, hogy amilyen gyorsan ahoz hozzá jutottunk, ép úgy lehet még majd üzletvezetőségünk, villamosunk sőt kellő számú iskolánk is.

PPP.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 12. A Réti Népkör mulatsága saját helyiségében.

* **Bucu Bihar-Püspökiben.** Nagy ünnepük van ma a szomszédos Bihar-Püspöki község katolikus híveinek; a templomszentelés évfordulóját ülik a szokásos ünnepségekkel. Az ünnepélyes szent misét *Palotay László kanonok*

tartja, míg dr. Némethy Gyula papnöveldei tanár egyházi szónoklatot mond. A bucsura a közeli községekből és Nagyváradról is sokan mennek ki a hivek.

* **A nagyváradai vár története** a magyarok bejövetele előtti időktől a jelenkorig annyi érdekes eseményt tár elénk, mint két-három más vár együttvéve. Iskoláink számára a lehetőleg időszerinti sorrendbe szedtem e történeteket szíveségből átengedett művek nyomán. De mert igen sok ide vonatkozó munkát nem ismerek még s ily művek fölött nem rendelkezem, hálás szívvel fogadnám, ha Nagyvárad gyermekeinek eme közérdeke számára, ily műveket ismerő egyének szíves utbaigazítást nyújtanának s a könyvet átengedni szívesek lennének. Nagyvárad, 1900. aug. 12. *Rátkay József*, közs. tanító.

* **Jégverés a megyében.** *Belényesből* írja tudósítónk: csütörtökön délben óriási vihar vonult végig Belényes fölött. Rettenetes széllel kezdődött, majd pedig majdnem egy egész óráig tartó záporban folytatódott. A mezőkön az aszlagokat az óriási szélvész szerteszéjjel szórta, az eső pedig teljesen tönkretette. A zivatarhoz a vidéken, de különösen *Tárkány* és *Nyegerfalva* községekben jégeső is járult. Fél óránál tovább diónagyságu jégdarabok hulltak s tönkretették az egész tengeri- és szőlőtermést. A kár megbecsülhetetlen.

* **Április augusztusban.** Józan emberek számára találták ki április elsejét. Utóvégre mindenkinek joga van rá, hogy minden esztendőben egyszer szabadságolja a józan eszt. Erre való április elseje. Hanem, hogy valaki augusztusban járjon áprilist, arra még nem volt példa a világtörténelemben józan emberek közt. A „Magyar Szó” áprilist járt, vagy áprilist akart járni a magyar közönséggel (már aki olvassa a *M. Szót*.) *Áprilisban* u. i. az összes nagyobb lapokban megjelent a következő közlemény:

Nyilatkozat. Fölkérem azon jólelkű emberbarátokat, kiknél az én nevemre és czimemre egy szerencsétlen család fölsegélyezésére bélyegben beküldendő adományokról szóló ugynevezett hólapda-gyűjtőlapok még volnának, hogy ezeket megsemmisíteni s a gyűjtést beszüntetni sziveskedjenek, mert a szerencsétlen családról már gondoskodva van. Azok, akik a család nevét óhajtának tudni, forduljanak hozzám. Veszprém, 1900. évi április 25. Dr. *Rhédey Gyula*, apátkanonok és plebános.

A Magyar Szónál, ugy látszik, nem olvasták ezt, így hát könnyen felültek valami vidéki helvét heccz-káplánocskára kacsájának s járták az áprilist gyönyörűen. Vagy pedig olvasták és akkor a saját olvasóikat taksálták nagyon csekélyre, áprilist akarván velük járni augusztusban. Az a kérdés már most, vajjon a Magyar Szó becsapott-e, vagy ötlet csapták-e be?

* **Elhamvadtt községek.** Torontál megyének két virágzó községe hamvadtt el tegnapelőtt. Biléd és Törökkanizsa lakosai lettek hajléktalanokká. A pusztító tűzvész nemcsak a házaikat, hanem a gabonáikat is elhamvasztotta. Biléden, a tűz Junz Péter gazda udvarán tört ki, a hol a behordott gabonát nyomtatták s az egyik munkás pipájából kihullott parázs gyújtotta fel a száraz szalmát a mi aztán az egész kazalt lánggra lobbantotta. A szeles időben a tűz rendkívül gyorsan terjedt, úgy, hogy egy negyed óra alatt már tíz ház és az azok udvaraira behordott gabona is lángban állott. A tűz estefelé támadt és csak másnap reggelre tudták a tovább terjedést megakadályozni. Az oltás közben emberélet is esett áldozatul. Petri Károly gazdaemberre mentés közben rázuhant

egy égő kazal s a szerencsétlen embert magára alá temetve azt teljesen össze égette. Csak elszenesedett holttestét tudták az elégett kazal hamui közül kihuzni. Ebben a községben több mint százezer forint a kár, melyből csak kevés volt biztosítva. — Hasonló módon keletkezett a tűz Törökkanizsán Kovács Mihály házában, a hol a gabona behordása közben keletkezett a tűz egy munkás gondatlansága folytán, a ki pipájára gyújtott és az égő gyufát a gabona közé dobta. Rövid félóra alatt már a községnek egy egész utcája állott lángban s a tüzet csak egy teljes napi fáradságos munka után lehetett eloltani. A kár itt meghaladja a százezer forintot. Legérzékenyebb kárt szenvedtek *Bálint István*, *Balog Bozsó*, *Mocza István*, *Erdélyi József*, *Baily Obrád* és *Ketsily Mihály*, kiknek háza, nagymennyiségű gabonatermés is elégett. A lakosság kétségbeesése leirhatatlan. Legnagyobb része egész évi kenyérét veszítette el a tűz által.

* **Elszámolás.** A Kath. Legényegylet fényes zászlószentelési ünnepének sikerét nagyban előmozdította az a szíves készség, mely közel s távolban megnyilatkozott az egylet anyagi támogatásában. Az ünnep költségeinek fedezéséhez adományokkal járultak a *helybeli papság* köréből a következők, mely adományokat az egylet a legnagyobb köszönettel nyugtáz.

Pável Mihály püspök 20 kor., Nagyvárad káptalan 40 kor., dr. Fraknoi Vilmos 20 kor., Grócz Béla 40 kor., dr. Lindenberger János 10 kor., dr. Steinberger Ferencz 20 kor., Zajnay János 20 kor., Dencs János 20 kor., Laurán Ágoston 20 kor., Bunyitai Vince 10 kor., Andrásy János 20 kor., Makay József 5 kor., Schiefner Ede 10 kor., Nogely István 10 kor., Kapuczinus rendház 5 kor., Kledorfer Lambert 5 kor., Radnai Farkas 20 kor., dr. Némethy Gyula 4 kor., Irgalmas rendház 10 kor., dr. Wimmer Julián 10 kor., dr. Vueskies Gyula 20 kor., Makucz Ernő 5 kor., Peszkey Ferencz 5 kor., Winkler József püspök 80 kor., Fetsér Antal 40 kor., Csicsay Alajos 4 kor., Votisky Elemér 5 kor., dr. Bognár István 20 kor., Krisztik János 5 kor., Lindenmayer Károly 4 kor., Lopusny Gyula 4 kor., Premontrai rendház 22 kor., Heilinger József 5 kor., Aranyossy Celesztin 4 kor., Halász Gyula ivén 15 kor. (Folytatjuk.)

* **Dankó Pista Nagyváradon.** A magyar zseniális cigány-dalköltő, *Dankó Pista* már harmadizben van e nyáron társulatával Nagyváradon. Tegnap kezdte meg előadásait a Bazar csinos nyári helyiségében. A közönség élvezettel hallgatta az édesbús magyar nótákat, Göre Gábor kacagató törölmetszett magyaros mókáit. A társulatban sok új ügyes szereplőt láttunk, Göre Gábor bíró ur, no meg a Durbints sógor pedig a régi marad, kik az este is a humoros dalaikkal ismételtén zajos tapsokat arattak.

* **Névváltoztatás.** *Buchbinder Armin* henczidai illetőségű budapesti lakos, valamint kiskoru *Matild* nevű gyermeke, nevét *Bihari-ra* változtatta.

* **Az Astra Biharmegyében.** Az oláh közművelődési egylet egyre jobban terjeszkedik Biharmegyében. Csak nemrégiben alakult meg Vaskóhn az egylet fiókja, most pedig — mint tudósítónk írja — a belényesi fiók-egyesület Szombatság-Rogozon nagyszabású ünnepségeket fog rendezni. Az ünnepség szeptember 2-án lesz és részt vesz azon az egész magyarországi románság.

* **A müncheni sakkturna.** A nemzetközi sakkverseny tegnap befejeződött. Az utolsó forduló eredményéről müncheni tudósítónk késő éjjel feladott távirata a következő: Óriási érdeklődést keltett a Maróczy—Schlechter és Pillsburg—Berger-párti. Ettől függött a torna végeredménye. Schlechter is, Berger is egyforma

taktikát követett: tudja jól, hogy ha nyeresre játszanak, elvesztik a játszmát és éppen ezért már a megnyitás után a lehető legkorrektebb védekezéssel egyenesen remisre játszottak. — Ennek az lett a következménye, hogy Maróczy-nak, Pillsbury-nak és Schlechternek is egyforma az egységsszáma, miután Schlechter még tegnap a rendes forduló előtt, megnyerte a Halprinnal félbenmaradt pártit. Így három elsőnek döntő küzdelmet kell még egymással vívni. Az első match-párti Maróczy és Pillsbury között vasárnap lesz. A végeredmény a következő: Maróczy és Pillsbury 12, Marco 10, Burn 9 1/2 (1), Berger 8 (1), Cohn 8, Janovszki és Schwalter 7 1/2, Popiel, Wolf és Gottschaald 6 1/2, Halprin 5 (1), Billecard 2 1/2, Bardeleben 2 (1) és Jakob 2. A félbenmaradt partikat ma fejezik be, de ezek eredménye a három első helyet már nem érinti, sőt már az is kétségtelen, hogy a 4. és 5. díjat Burn és Marco kapják. Kettőjük sorrendjét Burnnak ma egy lejátszandó függő pártija fogja eldönteni. Burn ezt a pártit valószínűleg meg is nyeri és így egy fél egységgel Marco elől kerül vagyis lesz 10 1/2 és 10. A nyertesek tehát Maróczy, Pillsbury, Schlechter, Burn és Marco. Az első három meg is osztozhatott volna a három első díjon, de úgy határozták, hogy matchchel állapítják meg maguk közt a sorrendet. Lapunk zártakor vett távirat szerint Burn tényleg 1/2 egységgel Marco elé került és így a 4. és 5. díj kérdése már tisztázva van.

* **Anarkista Belényesben.** Belényesből írja tudósítónk az alábbi mulatságos esetet: A minap estefelé suttogni kezdtek az emberek Belényesben. Ha két ismerős találkozott, titkolózva, halkán kérdezték egymástól:

— Láttad?

— Kit? Mit?

— Az *anarkistát*. Ott van a piacon. Ki tudja, ki ellen akar törni a gaz merénylő?

Az anarkista hire villámgyorsan terjedt el a városkában s akadtak bátor emberek, akik kivonultak a piacra, hogy lássák az eleven anarkistát. És az anarkista csakugyan ott volt. Rongyosan, piroseszkos tornaingben s a fején szakasztott olyan sport-sipkával, mint amelyet Luccheni viselt. A piac kellő közepén állott s meglepéssel szemlélte a félve közeledő, de egyre növekedő publikumot, amely szivszorongva leste, hogy mikor rántja elő törét, vagy revolverét a marcona alak s kit szemel ki koronás fő hiányában áldozatul. Azonban a várakozás hiába valónak bizonyult, az anarkista nem rántott elő sem törét, sem revolvert, ellenben magasztos pózba vágta magát s harsány hangon szónokolni kezdett:

— Nátyertemű kezesség! Az első mátyár váriété-circus holnap este náty tisztelőtatás csinál...

A közönség meglepetve nézett a vélt anarkistára, akiről kiderült, hogy egy ágrólszakadt komédiástrupp műbirkozója és fog-erőművész.

Így töltik Belényesben az unalmas nyári hónapokat, egy füst alatt végigélvezve egy merénylet izgalmait és utána a nemes művészet lélekemelő hatását.

* **Kérelem.** Mindazon urakat, kik a 900. éves jubileum alkalmából rendezendő jótékony-célú hangversenynyel egybekötött tánczestély rendező-bizottságának megalakítása érdekében, a mai napon Karger Sándor vendéglőjében tartandó értekezletre meghivattak, kérjük, hogy 8 órakor megjelenni sziveskedjenek. Ifj. Voszka Ferencz, Ifj. Bittera Béla, Nyeviczkei Lőrinczy Viktor.

* **Kóbor kutya garázdálkodása.** Daczára a rendőrfőkapitány által kiadott szigorú ebzárlati rendeletnek, tapasztalható, hogy a kutyatulajdonosok szabadon eresztik kutyáikat, a melyek végig csatangolják az utcákat és sokszor a járó-kelő közönség veszélyeztetésére. Tegnap ismét érkezett ilyen feljelentés a rendőrségre. A Kolozsvári-utcán lakó *Blum Simon* reggel Várad-Velenczén járt és a templom-téri 215. számú házba akart betérni. A kapu előtt egy

tarka kóbor kutya három kis kölykével őgyelgett, s amikor *Blum* a kapuba lépett, a kutya az utcáról utána rohant, megtámadta és a lábán sulyosan megmarta. A kóbor kutyát három kölykével elfogták és megfigyelés végett a gypsorra kiszállították, mert nem tudják, nem-e veszett. A kóbor eb gazdája ismeretlen, s a rendőrség most szigorú nyomozást indított, hogy kinyomozza és gondatlanságáért méltóan megbüntesse.

* **Mi lesz Margit királyné garderobejával?** A szerencsétlen olasz királyné, a kit ez a legutóbbi szörnyű csapás teljesen lesújtott, elhatározta, hogy sohasem veti le többé az özvegyi fátyolt és éppen ezért óriási ruhatárával is rendelkezett. A szomorú szép királynénak sok olyan öltözéke van ugyanis, a melyet csak egyetlen egyszer próbált fel és mert nem jól illett neki, vagy valami csekélység nem tett rajta, egyszerűen félretette. A mikor a királyné udvarhölgyei előtt kinyilatkoztatta, hogy visszavonul Turinba és özvegyi voltának jeleit le nem teszi többé, Villa Marina marchesa, az ő első és legkedveltebb udvarhölgye azt kérte tőle, a régi garderobe-ot ossza szét mostani és régebbi udvarhölgyei között, hogy mindegyiküknek legyen drága emléke szeretett urnőjéről. A királyné szívesen teljesítette óhaját, sőt mindegyik öltözékhez még egy-egy ékszertárgyat is ajándékozott nekik emlékképpen. Azonban a ruhadarabokon kívül, a melyeket a királyné még ezentul is használhat, u. m. pongyolákat, reggeli öltözékeket stb., az egész ruhatár a komornáké lesz. A királyné csak két emléket választ még ki a maga részére: a mesésen szép mennyasszonyi ruháját és azt a puha fehér szatín öltözéket, a melyet a végzetes július 29-én viselt, a melyben a királyt utoljára látta élve. Ezeket a relikviákat királyi menyének fogja majd becses örökségként hagyni.

* **Ujabb nóta Simai Gyuláról.** Az ország-szerte ismert notórius sipis, aki páratlan leleményességével, imponáló fellépésével oly sok siklöt követett el, majdnem egy hétig Nagyváradon időzött s újabb hírt hallat magáról. Most már a családját sem kiméli fosztogatásaitól. A rendőrségre tegnap feljelentés érkezett sógorától, akitől vendéglátás fejében egy aranyórát aranyláncostul, ezüst fejű botot és több értékes arany inggombot elemelt s azóta nyoma veszett. A rendőrség erőlyesen érdeklődik *Simai Gyula* holléte felől, azonban még eddig sikertelenül. Bizonyára még korán elvitorlázott s más pátriában próbál szerencsét.

* **Kártyakompaniák a gyepen.** A kiknek nem telik, hogy fürdőkbe, vagy nyaralókba hűsöljenek a forró napokban, igyekeznek a városból ki egy pár órai sétára. Ha azonban akár a Városligetbe, vagy a Fácán-sor és a Körösközötti területre, vagy a Rhédey-kertbe megy sétálni suhanczokból és kétes egzisztenciákból álló csoportokat talál, a kik gyepen ugyancsak forgatják a 32 levelfű bibliát s hazárd játékot üznek. Nem ri kán aztán, ha egyik-másiktól elnyerik a pénzt, éktelen káromlást, sőt verekedést rögtönöznek. A rendőrségnek kötelessége volna időnként szétneézni ezeken a külterületeken s elzavarni ezeket a hamis kártyásokat.

* **A vadorzók ellen.** A miniszter jóváhagyta Nagyvárad város és Biharmegye azon határozatát, hogy a vadorzók ellen közösen járjanak el. Ugy a megye egyes részein, mint Nagyvárad határában mind jobban terjed a vadorzás s ennek megakadályozását célozza a jóváhagyott határozat.

* **Horvát anarchista.** Tegnapelőtt összejöttek a zágrábi olasz munkások egy ottani olasz bormérésben, a hol Cziuidini Viktor, anarchista elveiről ismert kőmives pallér, nagy hévvel dicsőítette Umberto király gyilkosának, Brescinek tettét és kijelentette, hogy a többi államfő kivégzése csak ezután következik. Cziuidini felségsértő és lázító beszédéről rögtön értesült a rendőrség s a helyszínen el is fogta az olasz

anarkistát, míg társai megszöktek. A rendőrség rögtön házkutatást tartott Cziuidini és néhány társa lakásán, de az eredményt eddig titokban tartják. Cziuidinit másnap reggel akarták a vizsgálóbíró elé vinni, de halva találták. A fogház czellájában felakasztotta magát. A rendőrség nagy erőlyvel nyomoz Cziuidini társai után.

* **Limonádé. A.** — Látod azt a két embert egymás mellett? Ha azokra ráöntenél egy dézsa vizet, rögtön limonádé lenne belőlük.

B. — ???

A. — No igen. Az egyiket *Czitrom*-nak, a másikat *Zucker*-nek hívják.

A fővárosban letartóztatott anarchista.

A mai lapok rövidebben, hosszabban mesélnek egy veszedelmes anarchistáról, a kit egy derék rendőr fogott el, a főváros külső területén. Elfogásakor, mint azt a lapok írják, többféle gyilkoló szerszámot, s egy csomó anarchista írást találtak nála, a melynek átvizsgálását a rendőrség még nem fejezte be. Tudósítónk utána járt a dolognak, s a veszedelmes anarchistáról, s annak elfogatásáról a következő igen érdekes részleteket tudta meg.

A veszedelmes anarchista becsületes neve: *Tressza János*, született 1879-ben, a sopronmegyei Karecsán községben, 13 éves korában édesapja magával vitte Amerikába, a hol mind a ketten szorgalmasan dolgoztak s apja tekintélyes összeget szerzett magának. A múlt év szeptember havában ott hagyták Amerikát s haza jöttek Karecsánra, felesége, illetve édes anyja látogatására.

Néhány hónapot töltötték itthon s az öreg *Tressza* újból Amerikába vágott. Ez év június havában feleségével együtt csakugyan utra kelt Amerika felé. Fiát azonban Karecsánon hagyta, hogy az még néhány családi ügyet elintézzon. A múlt hónapban apja egy Amerikáig szóló vasuti jegyet és pénzt küldött fiának, hogy kövesse őket, az új világrészbe. *Tressza Jankó* a napokban csakugyan utra is kelt. Meg is érkezett szerencsésen Budapestre, a hol másik vonatra kellett átszállni. Hogy az idő hamarabb muljon, elbarangolt a nagy házak között, végre eltévedt. Öreg este volt már és ő még mindig nem tudta a pályaudvart megtalálni.

Barangolás közben a kültelekre ért, a hol egy árokban huzódott meg hogy magát kipihenje. Itt csipte meg a rendőr és innen kísérte be a főkapitányságra. Találtak nála csakugyan egy revolvert, a melyet Budapestén vásárolt és pedig azért, mert Amerikában — mint mondja — minden ember revolverrel jár. Vadászkes is volt nála — de nem élesre fent — a melyet a vasuti indóháznál egy bosnyáktól vett, mert igen megtetszett neki. Irata között a rendőrség egyáltalán nem talált egyebet, mint egy imádságos könyvet, a »svati list«-et, a mikor a rendőrtisztviselő megkérdezte tőle tudja-e, mi az anarchista? bárgyú tekintet magá elé és mosolygott. A rendőrtisztviselő ezután felszólította, hogy olvasson az imádságos könyvből, mire *Jankó* szépen keresztet vetett s aztán folyékonyan kezdett tót nyelven olvasni.

Jankót, miután utlevele nincs, a rendőrség visszatoloncolja illetőségi helyére, Karecsánra.

Ez a veszedelmes anarchista fogás története.

A főkapitány-helyettes különben tudósítónk előtt kijelentette, hogy a lapok erre vonatkozó közleménye merő fantázia szüleménye. A rendőrség különben hivatalosan is nyilatkozott a sajtóiroda után.

Nálunk még hál' Istennek nem teremnek anarchisták.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő távirataink szólnak:

A kínai csapatok kudarca.

Pétervár, aug. 11. (Saját tud. távir.) A vezérkar tegnapi kelettel a következő jelentéseket kapta: *Gribski* tábornok jelenté: Az Aigne mellett e hó 4-én vívott kemény harcz azzal végződött, hogy az ellenség futásnak indult.

A jelentés azután részletesen ismerteti az apróbb csatározásokat.

A japánok vesztesége.

Jokohama, aug. 11. (Saját t. távir.) Hivatalosan jelentik: A japánok Peicangnál 200 embert vesztek halottakban és sebesültekben.

Ujabb orosz csapatok Kinában.

Kopenhága, aug. 11. (Saj. tud. táv.) A Keletázsiai társaság nevű dán gőzhajótársaság szerződést kötött az orosz kormányval 10.500 katonának Kinába szállítása végett. A csapatok Pétervárról és Odesszából indulnak el. A csapatok elszállítása végett a társaság 14 idegen gőzöst bérelt.

Az idegen haderő.

Berlin, aug. 11. (Saját tud. táv.) A berlini *Militärische Wochenblatt* ma cikket közöl a kínai háboruról, melynek írója kiszámította, hogy a kínai akcióban résztvevő összes idegen csapatok katonáinak a száma háromszázezer 500 ágyuval.

Nagy pánik Pekingben.

London, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Egy Sanghaiból érkezett távirat szerint az előnyomulás Peking felé az egész vonalon megkezdődött. Az előnyomulás híre Pekingben nagy pánikot keltett, mely óráról órára nő. A lakosság elkeseredése leirhatatlan.

Béke alkudozások.

London, aug. 11. (Saját tud. távir.) Ideérkezett sanghai-i táviratok szerint *Li-Hung-Csang* felhatalmazást kapott a pekingi kormánytól, hogy bármily feltételek mellett kössön békét az idegen hatalmakkal.

A pekingi európaiak sorsa.

London, aug. 11. (Saját tud. táv.) A Pekingben élő európaiak sorsa nagyon szánalomra méltó. Már július 10. óta csak tengődnek, húst nem tudnak kapni, s nagyon sokan kizárólag lóhussal kénytelenek táplálkozni.

Igazságszolgáltatás.

Brunkaláné kegyelmi ügye. Az igazságügyminiszter *Brunkaláné* és társának, *Spiegel* Bernátnak kegyelmi kérvényét, valamint bűnpörüknek aktáit tudvalevőleg leküldte a bírósághoz. Mint a törvény előírja, most sorra fo nak véleményyt nyilvánítani a kegyelem dolgában kir. ügyészség, a törvényszék és a fő-

ügyesség, aztán fölmennek az iratok a kabinet-irodához, miután a döntés joga a királyt illeti meg. Az ügyesség már megadta a maga véleményét s ezt ma tette át az egész hatalmas percsomó kíséretében a királyi büntető törvényszékhez, hol egy három bíróból álló tanács fog a megkegyelmezés tényét illetőleg nyilatkozni. Érdekes, hogy *Brunkaláné*, a ki állítólag beteg valamelyik külföldi fürdőhelyen tartózkodik s mert a holléte ismeretlen, nyomozó levéllel keresik, máig sem adott életjelt magáról.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

- 2162 Borlea István becsületsértés — visszautasítva.
2163 Bogdán Károlyné becsületsértés — visszautasítva.
2310 Ifj. Bereczky Pál gondatlanságból okozott testi sértés — helybenhagyva.
2421 Popovits János testi sértés — feloldva.
2602 Popovits János testi sértés — feloldva.
2502 Bezeredy Iudit lopás — helybenhagyva.

Előadó: *Bige Gyula.*

- 1272 Truczán Mitru lopás — helybenhagyva.
1275 Stoj Flore lopás — helybenhagyva.
1285 Iszakovits Adolfné hamis eskü — helybenhagyva.
1357 Bienenstok Sámuel vétkes bukás — részben megváltoztatva.
1671 Ozv. Sztynka János becsületsértés — visszautasítva.
1252 Szücs Józsefné lopás — helybenhagyva.
1253 Sztanka Pasku lopás — helybenhagyva.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 2178 Urlea Vaszali — Bleichner Antal — helybenhagyva.
2201 Kriegner Sándor és társa — Katona Ferenczné — helybenhagyva.
2212 Lusztig és Beck — Ring Márton — helybenhagyva.
2217 Rózsa Sándor — dr. Popovits Miklós — helybenhagyva.
2237 Veisz Farkas — Koling György — megváltoztatva.
2299 Tiszaföldvári takarékpénztár — Kállay Sándor — helybenhagyva.
2300 Aradi takarékpénztár — Csathó Gizella és társa — helybenhagyva.
2318 Ozv. Szakács Iliené és társa — Danila Nikolae — helybenhagyva.
2325 Ehrenfeld Izsák — Bódog Flore — rendelet.

Előadó: *Czevek Kálmán.*

- 1298 Aradmegyei takarékpénztár — Kohn Lajos s neje — helybenhagyva.
2346 Kardos Lipót — Kohn Lajos — rendelet.
1350 Baumann Samu és társa — Szilágyi Floare — helybenhagyva.
2208 Feld Jónás — Papp György — helybenhagyva.
2209 Csokmay János — Csokmay István örökösei — rendelet.
2211 Czimmermann Károly — Micskey Dániel s társa — helybenhagyva.
2235 Polg. tkptr. — Sulyok Mihály — helybenhagyva.
2285 Mester Borbura — Mester János — helybenhagyva.
2295 Osztrák földhitelintézet — Henzi Jan. Barend — feloldva.
201 Kaufmann Sándor — Okán Katicza — helybenhagyva.
2326 Biharm. ipar és terménybank — Kuthy Gyula — helybenhagyva.
2345 Nagyszabeni földhitelintézet — Ausländer és Roth — helybenhagyva.

SZINHÁZ.

Iparos ifjak előadása.

Jó hire van Nagyváradon az ipartestület ifjusági önképző egyesület előadásainak. Van rendes kis gárdájuk az ifjaknak, a mely gárda már jól összetanult Thália szolgálatában. Ez a jeles gárda lép fel most egy műkedvelői előadással a Fekete Sas nagytermében, melyre vonatkozólag a következő szinlapot adták ki.

A nagyvárad ipartestület ifjusága önképző egylete tagjainak közreműködésével az egyleti ház-alap javára

1900. augusztus hó 12 én, vasárnap a »Fekete Sas« nagytermében szinre kerül:

A vén bakkancsos és fia a huszár.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta Szigeti József. Rendező **
Karnagy Gerencsér József. Ugyelő Kiss Lajos.
Sugó Nagy János.

SZEMÉLYEK:

Mihály, vén bakkancsos — — — —	Orenics Alajos
Laczi, fia — — — —	Varga Gyula
Vörös, csapláros — — — —	Kovács Mihály
Friczi, a fia — — — —	Bereczky László
Ilon, leánya — — — —	Szabó Mariska
Kántor — — — —	Sallay Ferencz
Lidi, a leánya — — — —	Fehér Mariska
Pista, bojtárú — — — —	Kelch Róbert
Huszár, őrmester — — — —	Kenéz Ferencz
Talléros, káplár — — — —	Óváry István
1-ső) — — — —	Perotunek Mihály
2-ik) paraszt — — — —	Durkó Sándor
3-ik) — — — —	Óváry Gyula
Kiss Ferencz, gazda — — — —	Szolnok István
1-ső) — — — —	Rápolthy Piroska
2-ik) asszony — — — —	Ertsey Mariska
3-ik) — — — —	Kováts Eteleka
Czigányprimás — — — —	Kormány Károly
Klárinétes — — — —	Pató Károly
Hegedüs — — — —	Szorenek János

Karszemélyzet:

Benkő Mariska, Boross Gizella, Fodor Karolin, Mogyoróssy Irma, Szücs Irma, Kovács Gábor, Kovács István, Nöbik Gyula, Ráduly Lajos, Tóth Lajos.

A zenekíséretet Pócsi Laczi jól szervezett zenekara szolgáltatja.

Helyárak: Körszék I—II. sor 1 frt. — Zárt-szék I—V. sor 80 kr. — Zárt-szék VI—IX. sorig 60 kr., a többi 50 kr. — Földszinti állóhely 30 kr. — Karzat 20 kr.

Az előadás kezdete pontban fél 8 órakor, vége 10 órakor.

MULATSÁG.

A velencei Népkör mulatsága. A Nagyvárad-Velence és váraljai Népkör tegnap tartotta meg nyári mulatságát a Karger-féle vendéglő nyári helyiségében. A sikerült mulatságon a kör tagjain kívül több család is vett részt. — A társas vacsoránál dr. *Kripka* Henrik, a kör ügyésze, továbbá *Tóth* Ferencz főjegyző és *Lánczy* Leo pohárköszöntőket mondtak. A vacsora után a vig társaság tánczra perdült és kedélyes mulatság belenyulott a hajnalba.

A mulatságon jelen volt hölgyek közül a következők neveit sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Báss Jánosné, Glodiák Ágostonné, Kovács Jenőné, Keresztény Lajosné, Sándor Andrásné, Schönberger Samuné, Fischer Jenőné, Tóth Miklósné, Vicsay Istvánné.

Leányok: Báss Vilma, Grün Milike, Grün Jozefin, Karger Rózsika, Mäler nővérek, Sán-

dor Mariska, Sável Antónia, Schönberger Margit, Tóth Juliska, Vajna Gizella.

Az izletes ételeket, ugyszintén a jó italokat *Karger* vendéglős kitching konyhája és pinczéje szolgáltatta.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából fordította: K—ő.

18.

Jakab egyttal beszélt anyjáról, egy francia nőről, kit atyja New-Yorkban ismert meg, nővéréről, egy husz éves csinos szöke leányról, ki jegyben jár a vidék leggazdagabb földbirtosának fiával.

A villásreggeli befejeztével a jegyző felállott és Jakabnak kezét nyujtva szólt:

— Nagyon sajnálom, hogy el kell mennem, de minthogy nem vártuk mára, egész napom le van foglalva. Itt hagyom önt Lucievel, legalább jobban megismerkednek egymással.

— Lucie kisasszony megbocsát, de szeretnék önnel pár perczig valamiről beszélgetni; nem tart sokáig.

— Olyan sürgős? Nem várhatunk holnapig?

— Nem, de gyorsan fogok végezni.

— Jöjjön hát, kedves Jakab.

Dubreuil követte a közjegyzőt irodájába.

— Mi az a sürgős mondanivaló? kérdezte Ledoux.

— Egyszerűen letétbe szeretnék helyezni egy összeget.

Jakab elővette tárczáját s abból egy bankjegycsomagot vett ki.

— Itt van százezer frank, legyen szives ezt atyám többi pénzéhez tenni.

Ledoux átvette az összeget és megolvasta.

— Jól van, úgy lesz szólt, mikor befejezte.

— Nem szeretek annyi pénzt magamnál tartani, azért sietem tőle megszabadulni, szólt Jakab fölkelve.

Kiment és visszatért Luciehez.

Ledoux kisasszony tizenkilenc éves volt s a nélkül, hogy szépnek lehetett volna mondani, nagyon elragadó volt gesztenyeszínű hajával, fekete pillákkal beárnyalt kék szemével; arcza is finom, kedves és kifejező volt. Rendsen vidám, kedélyes természete daczára néha sokáig nagy szomorúság vett rajta erőt, a mit nem tudtak megérteni azok, kik őt nagyon boldognak tartották. Egyedül Frémont, a békebíró gyanította ezen melankólia okát.

Ledouxné asszony halála után, ki leányának inkább barátnéja, mint anyja volt, Lucie nagyon bánkódott, hogy atyjával nem bizalmaskodhatott úgy, mint az elhunytal; sokáig azt hitte, hogy atyja nem ismereti őt s csak sokára tudta megérteni a gyöngédségnek azt a módját, melylyel Ledouxné őt körülvette. Megvigasztalódott, de azért folyton érezte a gondos anya hiányát elhagyatottságában.

Az irodát elhagyva, Jakab a fogadó szobába ment, hol Lucie már várt rá, kissé felve a hosszának ígérkező tete-a tete-től vagyis inkább az első megismerkedés unalmasságától.

— Atyám, gondolta magában, megmenthetett volna ettől az unalomtól és szentelhetett volna néhány perczet vendégének.

Mikor Jakab visszatért, beszélgetni kezdtek banális dolgokról, mint azok szokták, kik teljes-séggel nem ismerik egymást.

Dubreuil kifejezte örömét a felett, hogy atyjának régi barátjával megismerkedhetett, kiről atyja annyiszor és oly kedvesen megemlékezett.

— Ledoux ur neve úgy maradt meg atyám szívében, mint hazájának megszemélyesítője. Árván, család nélkül, nem volt rajta kívül más barátja és gyermekségének minden pillanata össze van kötve barátjára vonatkozó kedves emlékekkel. Annál súlyosabban érte szegénys a csapás, hogy tervezett utjáról orvosi rendeletre le kellett mondania.

— Hát van az önök tanyáján orvos?
— Az egykor elszigetelt telep helyén ma népebb város áll mint Balny; néhány év alatt keletkezett, mint ez Amerikában szokás.
— Én azt hittem, hogy az egy elhagyott puszta, a hol soha sem találkozhatik az ember senkivel.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Az olasz király trónbeszéde.

Róma, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Az eskütétel után a király trónbeszédet mondott, mely hivatkozván a népnek a meggyilkolt Umberto ravatalánál ontott könnyeire, így szól:

A nép ezen ragaszkodásából a legjobb auspiciumot olvasom ki uralkodásom számára. A vallás és a hazaszeretet szent tüzénél nevelkedvén, az Istent hívom tanuul azon ígéretemnek, hogy szívemet és minden igyekezetemet ma és jövőre a haza nagyságának és virágzásának szenteltem.

A király nagyhatású beszédét viharos tetszéssel fogadták és a királyi párt a Krinálba menet viharosan éljeneztek.

Margit királyné Tirolban.

Velence, aug. 11. (Saját tud. táv.) Margit özvegy királyné hétfőn ide érkezik, a honnan pár nap múlva Tirol Cadore kies fekvésű csendes községben telepszik le.

A nemzetközi diákegyesület új elnöke.

Páris, aug. 11. (Saját tud. távir.) A párisi nemzetközi diák-kongresszusn a diákegyesület elnöké két évre Ludvig Rezsőt, a magyar küldöttség elnökét választották meg. A mai gyűlésen elhatározták, hogy a legközelebbi kongresszust Budapesten fogják megtartani.

Csendőrök és csempészek harca.

Madrid, aug. 11. (Saj. tud. táv.) Lineában, Gibraltár mellett, dohánycsempészek és csendőrök között összeütközés támadt. Egy csempészt és egy csendőrt megöltek. A csennőrségnek sikerült a nyugalmat helyreállítania.

Czáfolat Belgrádból.

Belgrád, aug. 11. (Saját tud. táv.) Hivatalos értesítés szerint Belimarkovics letartóztatása tendenciózus koholmány.

Török czáfolat.

Konstantinápoly, augusztus 10. (Saj. tud. táv.) Az Agence de Constantinople illetékes török körökből szerzett értesülés alapján teljesen alaptalannak nyilvánítja azt a külföldön terjesztett hirt, hogy Prizrendben és Ipegen nyugtalanító mozgalom indult meg, és hogy Prizrendben újabb támadások fordultak elő.

Az angol sereg átkelése.

London aug. 11. (Saját tud. távirata.) Buller tábornok csapataival hosszú fáradtságos utazás után átkelt a Vaal folyón.

Anarkisták elfogatása.

Madrid, aug. 11. (Saját. tud. távir.) A »Petit Parisien« jelenti Nizzából: Tegnap több veszedelmes anarkistát tartóztattak le, köztük Bellerini Poggiolit és feleségét.

KÖZGAZDASÁG.

A közös legelők javítása érdekében teendő intézkedések. Minőn az 1894. XII. f. cz. napvilágot látott, az egész ország gazdaközönsége körében általános helyesléssel találkozott a törvényhozásnak azon intézkedése, hogy abban — bár rövid vonásokban — megállapodások tettek arra vonatkozólag is, hogy miként lehetne a közös legelők sokat vitatott kérdését szabályozni s ezzel állattenyésztésünk felvirágzását némileg előmozdítani.

A törvénynek üdvös hatása nem maradt el, mert hiszen jól tudjuk, hogy még a legszegényebb, legelhanyagottabb vidékekről is már olyan állatok kerülnek ki, aminőkre eddig el gondolni sem lehetett. Van azonban a közös legelőnek még ma is egy oly hibája, amely feltétlenül orvosolandó s ez a legelők gondozásának mikéntje. Mert nézzük csak, miből áll ma a legelők gondozása? Semmi egyébből, mint abból, hogy ott, ahol a laposokban levő nagyobb tömegű víz gátolja a növények fejlődését, iparkodnak azt elvezetni. Ilyen ápolással, ilyen gondozással a legkevésbé sem várhatjuk azt, hogy a legelők jó termést adjanak.

A legelők ápolásának első kelléke, hogy eltávolíttassék róla mindaz, a mi a füvek fejlődését akadályozza és a legeltetést gátolja. Épen ezért a bokrok, cserjék kipusztítandók, a gyomok irtandók, a vakantúrások, hangya dombok, kövek s korhadt fadarabok eltávolítandók. Különösen fontos e munkálatok közül a gyomok irtása annál is inkább, mert az állatok a legtöbb gyomot érintetlenül hagyván, ezek magba mennek és nagyon terjeszkednek; a hol a jó fű kevés s marha jár rá a gyomra is, már pedig a mérges gyomok zöld állapotban még veszedelmesebbek, mint száraz állapotban. A gyomok irtása céljából az állatok őrzésére hivatott pásztorok gyomokirtásra alkalmas ösztöke-féle vassal, gyomirtó kapával felszerelt botokkal látandók el oly meghagyással, hogy a gyomok irtása legfontosabb kötelességüket képezze.

Fontos dolog továbbá a legelői növényzet által kivitt tápanyagok pótlása, annál is inkább, mert az elmállás, korhadás ill tve az állatok által elhullajtott ürülék általi pótlás nem elegendő. Nagy kiterjedésű állattartásra basirozott gazdaságban ez nem ütközik nehézségekbe, mert rendelkezésére álland mindenkor elegendő

mennyiségű tápanyag az istállótrágyában; ellenben ott, hol elegendő istállótrágya nem produkál, ott mindenesetre a műtrágyák alkalmazását kell igénybe venni. Nem kell attól tartani, hogy az sok költségbe kerül; sőt ellenkezőleg a holdanként szükségelendő műtrágya alig igényel 10—12 koronával többet. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a trágyázás által terméshozamunkat holdanként 8—10 q többlettel emeljük, úgy szűkrégtelen részletes számításokkal igazolni ez állításunk helyességét.

Ime ezek azon intézkedések, melyek közös legelőink javítása érdekében megteendők.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 10.

Osztrák hitel	— — — — —	666 25
Magyar hitel	— — — — —	685 —
Allamvasut	— — — — —	657 50
Rimamurányi	— — — — —	517 —
Magyar jelzálog	— — — — —	425 —
Salgótarjáni	— — — — —	— —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— —

Határidők.

Budapest, aug. 10.

Buza októberre	— — — — —	7.80
Buza júniusra	— — — — —	8.14
Tengeri	— — — — —	6.25
Rozs okt.	— — — — —	7.04
Zab okt.	— — — — —	5.32
Káposzta, repace, aug.	— — — — —	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. aug. 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	96 —
Magyar koronajárdék	— — — — —	90.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,5%	— — — — —	100 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,5%	— — — — —	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	91.10
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	98 25
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	— — — — —	92.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	158.50
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	188 50
Osztrák járdék papirban	— — — — —	97.80
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	96 95
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	96 25
Osztrák korona járdék	— — — — —	97.40
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	184.25
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	17.10
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	686 —
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — —	665 25
Párisi vista	— — — — —	96.55
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	19.30
Németbirodalmi márka	— — — — —	119.45
London vista	— — — — —	242.80
20 márkás arany	— — — — —	20.67

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kitünő hevesi faj-dinnyék.

Legmenesebb sárga, ezükr és faj-dinnyék.

Telefon: 249.

Csordás Testvérek

Telefon: 249.

fűszer-, gyarmatáru-, bor- és ásványviz-kereskedés

„a fehér elefánthoz“

Nagyvárad, Szt. László-tér, Takarékpénztár-épület.

Jepetűtűt köbányai sór.

Ajánlják dusan felszerelt s a mai kor legkényesebb igényeit kielégítő fűszer-, bor- és csemege, valamint festékáru üzletüket.

Tisztán kezelt, természetes tőken termelt **asztali borok 1 lt. 40 kr.**, **36 féle különböző fajú csemege- és gyógyborok** a legelőnyösebb áron, **Világosi magyar-francia elismert legjobb cognac** nagyraktára.

Különös figyelmet érdemelnek: legfinomabb **kávé fajaink 1 frt 20 krtól 2 frt 16 krtól**, valamint az összes fűszer-áruk legelőnyösebb beszerzési forrása.

Nagyválaszték a legkitűnőbb pipere és mosdó szappanokban, — közkedvelt és elismert legjobb ártalmatlan **„Margit“ arcz-creme, poudreszappan.**

Naponta friss szedésű **csemege-szólló napi áron.** Nagy választék a legkitűnőbb bonbonok és cukorkákából, valamint friss sajtok és szalámiból. Gyors, előzékeny és pontos kiszolgálás.

Friss töltésű ásványvizek.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		Kolozsvár ind.		5 23	7 59	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28		Jegenye >		6 11	7 59	11 14	7 16		Debreczen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujzsász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56		B.-Hunyad >		6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57		1	4 58	
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19		Csucsá >		5 26	7 47	10 08	3 01	9 32							
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33		Rév >		5 54	7 59	10 25	3 15	9 49							
P.-Ladány >	10 43	2	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >		6 21	8 11	10 42	3 28	10 07							
Báránd >		2 12		12 07		5 11	Mező-Telegd >		6 49		11 01		10 27							
Sáp >		2 27	5 48	12 24		5 32	F.-Vásárhely >		7 02	8 32	11 10		10 37							
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >		7 16	8 38	11 17	3 57	10 44							
M.-Peterd >		3				6 15	Nagyvárad érk.		2 22	8 43	11 36	4 10	11 04							
M.-Keresztes >		3 12		1 14		6 31	Nagyvárad ind.		2 36	8 52	11 47		11 14							
Bors >		3 25		1 28		6 50	Püspöki >		2 47		11 54		11 22							
Püspöki >	11 48	3 32		1 36		7 02	Bors >		3 12		12 05		11 37							
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >		3 30		12 17		11 50							
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >		4 07	9 23	12 29	4 50	12 05							
V.-Velence >		4 05		2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu >		4 39	9 38	12 47		12 25							
F.-Vásárhely >		4 16		2 41		12 45	Sáp >		5 01		1 01		12 41							
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >		5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03						
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >			11 21	3 08	6 59	3 04	5 19						
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szolnok >			11 44	3 35	7 32	3 37	5 39						
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Ujzsász >			12 03	3 58	7 50	4 05	5 58						
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Rákos >			1 37	6 03	9 28	6 52	7 38						
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01		5 34	Budapest érk.			1 50	6 20	9 40	7 10	7 50						
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40														

Nagyvárad—Szeged				Szeged—Nagyvárad				Nagyvárad—Arad				Arad—Nagyvárad			
Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza >	6 14	11 31	10 54
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Gyapju >	10 56	5 10	7 52	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Kötegy >	7 56	3 39	6 10
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Szalón >	8 23	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Csaba >	8 42	4 34	7 18	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	9 04	5 00	7 51	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5	8 51
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 21	5 19	8 16	Csaba >	2 54	7 45	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 61
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 38	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	31
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad érd.	3 55	8 48	6 05				

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.				Nagyvárad—Érmihályfalva.				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.	5 35	2 40		Vaskóh ind.	4	2 55		Nagyvárad ind.	4 15	6 44		Érmihályfalva ind.	6 10	5 20	
V.-Velence >	5 47	2 51		Lunka-Rézbanya >	4 12	3 08		B.-Püspöki >	4 30	7 10		Érselind >	6 40	6	
Félt-Füred >	6 11	3 18		Szudrics >	4 30	3 37		Bihar >	4 50	7 36		Székelyhid >	7 10	6 48	
Arad >	6 26	3 27		Belényes >	4 50	4 16		Paptamási >	5 14	8 05		Nagykágya >	7 22	7 02	
Vásárhely >	7 07	4 07		Sonkolyos >	5 28	4 39		Gyapoly >	5 27	8 44		B.-Diószeg >	7 35	7 22	
Magyar-Gyepes >	7 19	4 18		Belényes-Ujlak >	5 40	5 01		B.-Diószeg >	5 43	8 59		Gyapoly >	7 50	7 40	
Tasádfő >	7 34	4 32		Bors >	5 40	5 11		Nagykágya >	5 55	9 07		Paptamási >	8 11	8 08	
Drág-Cséke >	7 55	4 46		Sólyom >	6 05	5 22		Székelyhid >	6 24	9 32		Bihar >	8 29	8 33	
Magyar-Cséke >	8 12	5 01		Gyánta >	6 26	5 48		Érselind >	6 45	10		B.-Püspöki >	8 52	8 58	
Dusad >	8 25	5 18		Hollód >	6 40	6		Érmihályfalva érk.	7 15	10 36		Nagyvárad érk.	9 06	6 1	
Szombatság-Rogoz >	8 39	5 47		Szombatság-Rogoz >	7 01	6 29									
Hollód >	8 54	5 59		Dusad >	7 25	6 55									
Gyánta >	9 09	6 12		Magyar-Cséke >	7 37	7 08									
Sólyom >	9 24	6 27		Drág-Cséke >	7 56	7 33									
Bors >	9 39	6 42		Tasádfő >	8 10	7 47									
Belényes-Ujlak >	10 00	7 01		Magyar-Gyepes >	8 24	8 02									
Sonkolyos >	10 15	7 18		Vásárhely >	8 34	8 18									
Belényes >	11 31	7 47		Kardó >	8 57	8 36									
Szudrics >	11 44	8 09		Félt-Füred >	9 10	8 49									
Lunka-Rézbanya >	12 18	8 34		V.-Velence >	9 31	9 10									
Vaskóh érk.	12 29	8 49		Nagyvárad érk.	9 41	9 21									

Nagyvárad—Déaványa—Gyoma.				Gyoma—Déaványa—Nagyvárad.				Véztő—Kötegyán—Hollód.				Hollód—Kötegyán—Véztő.			
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.	5 50	2 14		Gyoma ind.	3 40	2 30		Véztő ind.	4 45	6 27		Hollód ind.	4 45	12 05	
Ósi >	6 09	2 14		Ózed >	4 07	2 54		Okány >	5 07	6 49		Mocsár-Gyanta >	4 46	12 17	
Új-Palota >	6 24	2 29		Déaványa >	4 37	3 26		Gyantá >	5 23	6 07		Rippa >	5 02	12 39	
Gyires >	6 41	2 42		Kéthalom >	4 54	3 48		Sarkad-Keresztur >	5 36	6 18		Tenke >	5 24	1 17	
Körösszeg >	7 02	3 01		Körös-Ladány >	5 18	4 06		Méhkerék >	5 52	6 36		Fekete-Ót >	5 44	1 39	
Szakál >	7 19	3 31		Szeghalom >	5 40	4 38		Kötegyán >	6	6 45		Fekete-Bátor >	6 06	2 07	
Nagy-Tóti >	7 35	3 47		Véztő >	6 12	5 22		Kötegyán ind.	6 16	6 57		Árpád >	6 16	2 18	
Komádi >	8 05	4 09		Köt >	6 38	5 52		Póna >	6 29	7 12		Érdő-Gyarak >	6 25	2 28	
László >	8 20	4 26		Íráz >	6 52	6 07		Illye >	6 43	7 24		Csegöd >	6 34	2 38	
Köt >	8 35	4 41		Komádi >	7 10	6 38		Csegöd >	7 02	7 39		Illye >	6 57	2 58	
Véztő >	9 19	4 39		Nagy-Tóti >	7 22	6 50		Érdő-Gyarak >	7 12	7 49		Póna >	7 07	3 09	
Szeghalom >	9 44	5 10		Szakál >	7 48	7 23		Árpád >	7 21	7 59		Kötegyán >	7 19	3 22	
Körös-Ladány >	10 34	5 55		Körösszeg >	8 11	7 47		Fekete-Bátor >	7 39	8 20		Kötegyán ind.	8 06	3 42	
Kéthalom >	11	6 12		Gyires >	8 38	8 12		Méhkerék >	7 52	8 35		Kötegyán >	8 15	3 52	
Déaványa >	11 18	6 30		Új-Palota >	8 47	8 27		Sarkad-Keresztur >	8 15	9 03		Méhkerék >	8 35	4 12	
Ózed >	12 08	6 55		Ósi >	9 08	8 46		Gyantá >	8 39	9 32		Gyantá >	8 43	4 23	
Gyoma >	12 21	7 15		Nagyvárad érk.	9 20	9 05		Okány >	8 51	9 45		Okány >	9 02	4 44	
	12 45	7 39						Hollód >	9 01	9 57		Véztő >	9 20	5 04	

Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.				Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.				Szeghalom—Füzes Gyarmat.				Füzes Gyarmat—Szeghalom.			
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Székelyhid ind.	9 22	6 30		Sz.-Somlyó ind.	3 20	2		Szeghalom ind.	10 20	5 50		P.-Ladány ind.	6 50	2 04	
A.-Keresztur >	10 06														